♦ Līvānu intervijas

Gaisma tuneļa galā

♦ Tā var raksturot situāciju, kāda pašlaik ir Līvānu uzņēmumos, — tiem klājas grūti, bet vadība cerības nezaudē, cenšas noturēties «uz ūdens», meklē jaunus atbalsta punktus, lai pārkārtotos atbilstoši šodienas vajadzībām un prasībām. Ko uzņēmumu vadītāji saskata šī tuneļa galā, kā uz to tiecas? Ar šādiem jautājumiem devos pie pazīstamu uzņēmumu pazīstamiem direktoriem.

PIRMĀ SARUNA
biokīmiskajā rūpnīcā ar Afi Sadvaldu. Viņš stāsta:

— Ražošanas jautājumi šāvakar ne tikai manās, uzņēmuma jaudīs, bet arī iepriekš pieņemtajā. To var teikt arī par sadzīkošo iepazīšanos Līvānu biokīmiskajā rūpnīcā. No šīs idejas nestrakūnies, saldvielu iegūšana paredzēta no graudiem, tātad, būtu kur nemniekiem realizēt sēru.

Grandu komplekss pārstrādes problēmas uzņēmumu studē jau gandrīz divus gadus, arī ar ārzemju firmu pārstāvjiem. Viņiem varēšu sākot cietā, no tās savukārt glikozi, fruktozi, dažādus sīrupus konditorejas izstrādājumiem un dzērieniem ieguldzenāms. Kā blakusprodukts varētu būt spirts, koptāvīne piedevas.

Šaubas vien nosoka ārzemju piedāvājumu. Saldvielām pieprasījums vēl ir, bet spirtam nav. Runot var to, ko var pārdot, ko pieņēmas pircēji, bet viss iesāgot dažādās problēmās, ko rada nesakārtotība valsu valstī.

Mūsu konditorejas fabrikas ienvielas lielos daudzumos tepērk no Krievijas, Ukrainas, no citurienes, bet vai nevarētu tās iegūt Latvijā? Pagaidām tas lielas bēdas un izdevīgāk, taču nevajadzētu postīt to, kas jau ir izveidots savā valstī.

Esam izpētījuši, ka ūdens ražošanas ēkjamrūdēnu, kas ir ļoti energoietilpīga ģaļūmskaļā anegijas patēriņā ir gandrīz 60 procenti), mums neizdevīga un arī tīrgus pieprasījums tam nocīga. Cita ideja, ko varētu realizēt ātri un izdevīgi, nav vienīgais raižas risinājums varētu būt tieši gaisda pārstrāde. Valdība mums neko nepiedāvā, jaujot paļiem pilnīga rīcības brīvību. Kaut gan šī problēma pasa valstiska plaņa.

Uzņēmums vēl nav beidzis eksistēt tādēļ, ka var realizēt «vecos ieteejumus» — ogļāk saražoto produkciju, šo to piepērk klāt. Darbā paliekoši septiņi desmiti cilvēku. No Ukrainas saņem lielu praduktu, to apstrādā lielu gatavā produkcijai un zāta uz Zviedriju.

— Pēc privatizācijas jaunā ikdiena. — turpināja direktors, — jebkurš var kļūt par mūsu uzņēmuma īpašnieku, iekārta uzmet lokā un paturēt tikai bijvu, kur ierīkot jebkādu citu ražošanu. Lai mēs ko jaunu iesāktu, jāņem bankas kredīti, bet tie ir neizlevīgi ražotājam. Ļet arī nogādāšana maksā nauda — jo uzņēmums ilgāk stāv dīkā, jo plašāki zaudējumi. Pašlaik pamatfondi ir pusotra miljona latu vērtībā.

Pirmā korespondenta ierašanās rūpnīcā bija kādas vācu firmas pārstāvji ar modernas iekārtas piedāvājumu. Šo laipno priekšlikumu direktors noraidīja. Pagaidām sekmīgi var izmantot esošo, vienīgi aprīkojuma — kontroles un mērinstrumenti — nolietojas.

OTRĀ SARUNA
bija ar kūdras fabrikas direktoru Leonu Jakovelu. Viņa domas:

— Mana uzskats tāds, ka agri vai vēlu dedzināmā kūdra tomēr būs vajadzīga un vislabāka varētu būt izmantošana uz vietas, nevis mums vest uz Rīgas TEC vai citur. Līvāni ir labākā vieta — kūdra atrodas piecu kilometru attālumā un iespējams to padot tieši sadedzināšanas bunkuros. Gadrēsais tas, ka katlu mājas iekārtas nolietojušās morāli un fiziski, jāieguldā lielekļi atjaunošanai, taču tie atmaksāsies daudz ātrāk, nekā šķiet, ja tērēsim mazāk vai dabas gāzi. Ļet tā kā pašreiz fabrikā nekādas ražošanas nav, atlikumu vajadzīgs tikai dzīvokļiem, jāpalīdz daudz enerģijas, to darbināšanas nav rentabla. Ārzemēs var atrast efektīvus risinājumus.

— Briežiņ nāksies mums noatmaksāties, — turpināja direktors, — jo kāstuvē ir masu sadalījuses kūdra un tā labāk izmantojama kā mēslojums, ilustrēt caur lupu kūtīm, kur palicoties savami lielajam hidroskopiskumam, labi uzsūc mitrumu (7-8 reizes vairāk par pašsvarū) un uzlur labvēlīgu mikroklimatu. Noder arī dažādu substrātu gatavošanai. Zem šī aūga ir nedaudz dedzināmās kūdras, bet tās iegūšana lielos apjomos nav ekonomiska: vajadzīgi milzu kapitālie ieguldījumi rūpnīcas izveidošanai, uz ko mēs neesam spējīgi. Lidzekļus aizņemties no valsts arī nedrīkstam — kolīdz nonākam parādā, tā slēdziens — šāds uzņēmums nav ejamdzīgs. Valsts atbild tikai par nodokļu savākšanu un savu sarēķinu uzturēšanu.

No pos maļa fabrika sāk jaunu sezonu. Agrāk to parasti uzturēja valsts subsidijas, tagad paļiem ar visu jātiek galā, taļa♦ arī darbu apjoms secrēts nelielš — tik saņotā daudzuma varēs realizēt. Pa kaltu kūdru zemnieki pērk jau mēn — nav šķērķiņu, lai arī kubikmetrs tās maksā vienu latu.

Dati pratvēderi uzskata, ka izskaņsmieciba pie mums vispār nav vajadzīga un pakaļās kūdra kā mēslošanas līdzeklis tāpat. Gan jau, sek, ārzemnieki palaros. Varbūt patiešām laukos sākt audzēt kāršķus, alkājas un gaidīt dobrau nenum no ārzemdzīgajiem kokiem taisīt šķeldu un kurināt katlu mājas! Bet tās palītmeksas tomēr būs augstāka par kūdru. Tagad mūs interesē tikai tas, kas ir Rietumos, kaut gan idēja par kūdras izmantošanu tur ģeomēram, uz Somijas atrgājusi no Austrumiem, no krieviem. Cita lieta, ka viņiem ir labākas idejas par izmantošanu, par katlu mājām.

Maksimālā intenavās izmantošanas laikā, kad gada ražuva 2,5 tūkstoši tonnu, krājumu purvā pietiks līdz 2030. gadam, tagad vēl desmit reizes mazāk un šīs ar to terminā arī par tādu pašu laiku pagarināsies.

Noslēgumā L.Jakovels teica:

— Sākam apgūt šī sarežģīto kurināmo gabalkūdru, kuras būs nolīs kilometru dziļumā rādīsā. To ražojam ar traktoriem piekabinātu agregātu, mazs šķiļajot uz lauka šķ, tad apgriežam, kas jāveic ar rokam. Vēdējam arī caurgļvēdā gabaliņu, kuri ļūst intensīvāk. Ļoti mazs pelnainība — līdz pecien procentiem, parasti tā svārstās pāļ divdesmit un vairāk. Tā kā ar ražošanu ieļ grūti, sodarbojamies arī ar citu mantu tirdzniecību. Piedāvājam Latvijā ražotās vejas mazgājamās mašīnas, pirdošanā bija arī centrifūgas veļas žāvēšanai, sēkgs «Avotiņš».

TREŠĀ SARUNA
bija ieplānota ar stikla fabrikas direktoru Jevģeniju Skrūveru.

Pie viņa kabineta durvīm tehniskās sekretāres darba vietā mākslīnece aprieda par kādu traska stūtījumu, direktors bija aizņemts ar tehnologu un citiem darbiniekiem. Kad sagaidīja, ka atbrīvojas, un ieņēcu direktora kabinetā, kur skapja un gaisas apspriešu galda bija aizņemti ar interesantiem ražojumu paraugiem un augstāvopies uz saldošu saruna, saņemu strupu atteikumu:

— Nevienam korespondentam nekādas intervijas nesniedzu! Visas avīzes meļa.

A.Ilaņčāns